

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Завідувач кафедри
_____ Т.Н. Азізов
“08” _____ серпня _____ 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 03 Основи охорони праці та безпеки життєдіяльності в закладах освіти

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Галузь знань **01 Освіта/Педагогіка**

(шифр і назва галузі знань)

Спеціальність **013 Початкова освіта**

(шифр і назва спеціальності)

Предметна спеціальність (за наявності)

Освітня програма **Початкова освіта**

(назва освітньої програми)

Робоча програма з навчальної дисципліни Основи охорони праці та безпеки життєдіяльності в закладах освіти для здобувачів вищої освіти
(назва навчальної дисципліни)
освітньої програми Початкова освіта
спеціальності 013 Початкова освіта.

Розробники: к.п.н., доцент Баличева Н.В

(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

_____
(підпис)

Наталія БАЛИЧЕВА
(Ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

Робочу програму погоджено

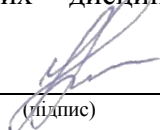
Гарант освітньої програми «Початкова освіта»
(назва освітньої програми)

_____
(підпис)

Людмила РОШКО
(Ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри техніко-технологічних дисциплін, охорони праці та безпеки життєдіяльності
Протокол № 1 від «08» серпня 2024 року

Завідувач кафедри техніко-технологічних дисциплін, охорони праці та безпеки життєдіяльності

_____
(підпис)

Талят АЗІЗОВ
(Ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні науково-методичної комісії факультету початкової освіти

Протокол № _____ від «_____» _____ 2024 року

Голова науково-методичної комісії факультету початкової освіти

_____
(підпис)

Олена ЯЦУК
(Ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	очна (денна/вечірня)	заочна
Вид дисципліни (обов'язкова чи вибіркова)	обов'язкова	обов'язкова
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	українська
Загальний обсяг у кредитах ЄКТС / годинах	120	120
Курс	I	I
Семестр	1	1
Кількість змістових модулів:	2	2
Обсяг кредитів із розподілом за семестрами	4	4
Обсяг годин, у тому числі:		
Аудиторні:		
Лекційні	30	8
Семінарські / Практичні	30	8
Лабораторні		
Самостійна робота	52	96
Індивідуальні завдання	8	8
Форма семестрового контролю	екзамен	екзамен

2. Мета й завдання навчальної дисципліни

Мета: вивчення дисципліни «Охорона праці та безпека життєдіяльності» є надання знань, умінь, здатностей (компетенцій) для здійснення ефективної професійної діяльності шляхом забезпечення оптимального управління охороною праці на підприємствах (об'єктах господарської, економічної та науково-освітньої діяльності), формування у здобувачів вищої освіти відповідальності за особисту та колективну безпеку і усвідомлення необхідності обов'язкового виконання в повному обсязі всіх заходів гарантування безпеки праці на робочих місцях.

Завдання: вивчення дисципліни полягає у набутті здобувачами вищої освіти знань, умінь і здатностей (компетенцій) ефективно вирішувати завдання професійної діяльності з обов'язковим урахуванням вимог охорони праці та гарантуванням збереження життя, здоров'я та працездатності працівників у різних сферах професійної діяльності.

3. Компетентності та результати навчання за освітньою програмою

Компетентності:

ЗК 4. Здатність працювати в команді

ЗК 5. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 7. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.

СК-6. Здатність до організації освітнього процесу в початковій школі з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей молодших школярів, розвитку в них критичного мислення та формування ціннісних орієнтацій.

СК-11. Здатність до здійснення профілактичних заходів щодо збереження життя та здоров'я учнів початкової школи, до надання їм домедичної допомоги, до протидії та попередження булінгу, різних проявів насильства.

Результати навчання:

РН 8. Організовувати конструктивну та партнерську взаємодію з учасниками освітнього процесу початкової школи, використовувати практики самозбереження

психічного здоров'я, усвідомленого емоційного реагування.

РН 13. Організовувати освітній простір з дотриманням принципів універсального дизайну, безпечно проєктувати навчальні осередки у класі спільно з молодшими школярами з урахуванням їхніх вікових особливостей, інтересів і потреб, забезпечувати дотримання вимог безпеки життєдіяльності, санітарії та гігієни, створювати психологічно комфортні умови освітнього процесу.

РН 15. Здійснювати профілактичні заходи щодо збереження життя та фізичного й психічного здоров'я здобувачів початкової освіти, надавати їм домедичну допомогу (за потреби), планувати та реалізовувати заходи щодо попередження і протидії булінгу та різних проявів насильства чи будь-якої з форм дискримінації серед учнів початкової школи й інших учасників освітнього процесу.

РН 22. Демонструвати наукові знання, практичні уміння та навички з дисциплін, що складають теоретичну й діяльну основи для реалізації завдань освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти (мовно-літературної / математичної / природничої / технологічної / інформатичної / соціальної і здоров'язбережувальної / громадянської та історичної / мистецької / фізкультурної).

РН 23. Розв'язувати складні стандартні/нестандартні задачі та проблеми у процесі навчальної/професійної діяльності, нести соціальну, етичну відповідальність за її результати.

4. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Безпека життєдіяльності як категорія

Тема 1. Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності, таксономія небезпек. Ризик як кількісна оцінка небезпек.

Модель життєдіяльності людини. Головні визначення – безпека, загроза, небезпека, надзвичайна ситуація, ризик. Методологічні основи безпеки життєдіяльності.

Таксономія, ідентифікація та квантифікація небезпек. Види небезпек. Класифікація надзвичайних ситуацій.

Ризик як кількісна оцінка небезпек. Класифікація ризику. Методи визначення ризику.

Тема 2. Природні загрози та характер їхніх проявів і дії на людей, тварин, рослин. Характеристика небезпечних геологічних процесів і явищ: землетрус, карст, осідання ґрунтів над гірничими виробками, зсув, обвал, ерозія ґрунту. Вражаючі фактори, що ними формуються, характер їхніх проявів та дії на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки та навколишнє середовище.

Негативний вплив на життєдіяльність людей та функціонування об'єктів економіки в умовах проявів вражаючих факторів небезпечних метеорологічних явищ: сильного вітру, урагану, смерчу, шквалу, зливи, сильної спеки, морозу, снігопаду, граду, ожеледі.

Небезпечні гідрологічні процеси і явища: підтоплення, затоплення повеневими або паводковими водами, талими водами та в поєднанні з підняттям ґрунтових вод, підтоплення внаслідок затору льоду, вітрові нагони. Вражаючі фактори, що ними формуються, характер їхніх проявів та наслідки.

Пожежі у природних екосистемах (ландшафтна, лісова, степова, торф'яна пожежа). Вражаючі фактори природних пожеж, характер їхніх проявів та наслідки.

Біологічні небезпеки. Вражаючі фактори біологічної дії. Характеристика небезпечних патогенних мікроорганізмів: найпростіші, гриби, віруси, рикетсії, бактерії. Пандемії, епідемії, масові отруєння людей. Загальна характеристика особливо небезпечних хвороб (холера, сибірка, чума та ін.). Інфекційні захворювання тварин і рослин.

Тема 3. Техногенні небезпеки та їхні наслідки.

Аварії, катастрофи та їхні наслідки. Рівні виробничих аварій в залежності від їхнього масштабу. Промислові аварії, катастрофи та їхні наслідки: аварії з витоком сильнодіючих

отруйних речовин, аварії з викидом радіоактивних речовин; аварії на транспорті; пожежі та вибухи. Вимоги до транспортування небезпечних речовин.

Класифікація радіаційних аварій за характером дії і масштабами. Джерела радіації та одиниці її вимірювання. Механізм дії іонізуючих випромінювань на тканини організму. Ознаки радіаційного ураження. Класифікація небезпечних хімічних речовин.

Тема 4. Соціально-політичні небезпеки та небезпеки в сучасному урбанізованому середовищі.

Глобальні проблеми людства. Соціально-політичні конфлікти з використанням звичайної зброї та засобів масового ураження. Види тероризму; збройні напади, захоплення й утримання об'єктів державного значення та ін. Класифікація щодо забезпечення захисту. Сучасні інформаційні технології та безпека життєдіяльності людини.

Соціальні фактори, що впливають на життя та здоров'я людини. Корупція і криміналізація суспільства. Маніпуляція свідомістю. Шкідливі звички, соціальні хвороби та їхня профілактика. Алкоголізм та наркоманія. Зростання злочинності як фактор небезпеки. Види злочинних посягань на людину. Поняття та різновиди натовпу. Поводження людини в натовпі. Фактори, що стійко або тимчасово підвищують індивідуальну імовірність наразитись на небезпеку.

Психологічна надійність людини та її роль у забезпеченні безпеки.

Тема 5. Надання першої долікарської допомоги потерпілому в закладах освіти.

Призначення першої долікарської допомоги. Надання першої допомоги потерпілому від ураження електричним струмом. Надання першої допомоги при враженні діяльності мозку, зупинці дихання та серцевої діяльності. Надання першої допомоги при ранах, кровотечах. Долікарська допомога при термічних впливах та хімічних опіках. Перша допомога при травмах. Допомога при отруєннях. Порядок надання долікарської допомоги постраждалим при укусах тварин та комах. Надання першої допомоги при утопленні.

Змістовий модуль 2. Охорона праці як категорія

Тема 6. Загальні питання охорони праці.

Стан охорони праці в Україні та закордоном. Структура розділу «Основи охорони праці». Суб'єкти і об'єкти охорони праці. Основні терміни та визначення в галузі охорони праці. Класифікація шкідливих та небезпечних виробничих чинників.

Тема 7. Правові та організаційні основи охорони праці. Конституційні засади охорони праці в Україні. Законодавство України про охорону праці. Основні принципи державної політики у галузі охорони праці. Гарантії прав працівників на охорону праці, пільги і компенсації за важкі та шкідливі умови праці. Охорона праці жінок, неповнолітніх та інвалідів. Обов'язкові медичні огляди працівників певних категорій. Обов'язки працівників щодо додержання вимог нормативно-правових актів з охорони праці. Відповідальність посадових осіб і працівників за порушення законодавства про охорону праці. Інструкції з охорони праці. Фінансування охорони праці.

Тема 8. Організація роботи охорони праці та безпеки життєдіяльності в закладах освіти.

Структура, основні функції і завдання управління охороною праці. Організація роботи з охорони праці та безпеки життєдіяльності в Міністерстві освіти і науки України. Організація охорони праці в закладах освіти. Організація охорони праці під час позакласної та позашкільної діяльності. Організація служби охорони праці у навчально-виховних закладах. Регулювання питань охорони праці у колективному договорі.

Тема 9. Навчання з питань охорони праці в системі освіти.

Принципи організації та види навчання з питань охорони праці. Навчання з питань охорони праці при прийнятті на роботу і в процесі роботи. Види інструктажів та порядок їх проведення. Інструктажі з питань охорони праці для вихованців, учнів. Стажування (дублювання) та допуск працівників до роботи.

Тема 10. Профілактика травматизму та професійних захворювань серед здобувачів освіти та працівників закладів освіти.

Виробничі травми, професійні захворювання, нещасні випадки виробничого характеру. Мета та завдання профілактики нещасних випадків професійних захворювань і отруєнь. Основні причини виробничих травм та професійних захворювань. Розподіл травм за ступенем тяжкості. Основні заходи по запобіганню травматизму та професійним захворюванням педагогів.

Тема 11. Основи фізіології та гігієни праці. Повітря робочої зони.

Основи фізіології праці. Роль центральної нервової системи в трудовій діяльності людини. Втома. Гігієна праці, її значення. Чинники, що визначають санітарно-гігієнічні умови праці. Загальні підходи до оцінки умов праці та забезпечення належних, безпечних і здорових умов праці.

Повітря робочої зони. Мікроклімат робочої зони. Метеорологічні умови робочої зони. Способи забезпечення нормальних метеорологічних умов. Загальні санітарно-гігієнічні вимоги до навчальних закладів. Склад повітря робочої зони: джерела забруднення повітряного середовища. Забруднення повітря приміщень. Вентиляція. Класифікація видів вентиляції.

Тема 12. Освітлення робочих місць. Шум, вібрація, їх дія на організм здобувачів освіти та працівників закладу.

Освітлення робочих місць, види освітлення. Кількісні та якісні показники освітлення. Основні світлотехнічні визначення.

Природне, штучне, суміщене освітлення.

Шум, ультразвук, інфразвук, їх нормування та дія на організм. Методи та способи колективного та індивідуального захисту від шуму.

Вібрація. Джерела, класифікація і характеристики вібрації. Гігієнічне нормування вібрацій. Заходи та способи колективного та індивідуального захисту від вібрації.

Тема 13. Основи пожежної безпеки.

Пожежна безпека – складова безпеки закладу освіти. Поняття про пожежу. Основні причини пожеж та їх негативні наслідки. Розвиток пожежі. Небезпечні та шкідливі фактори пожежі. Дії працівників освіти на випадок пожежі. Горіння, його характеристика та різновиди. Вимоги пожежної безпеки в закладах освіти. Забезпечення пожежної безпеки. Пожежна профілактика та пожежна безпека.

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	очна (денна/вечірня)						заочна форма					
	усь ого	у тому числі					усь го	у тому числі				
л		п	лаб	інд	с. р.	л		п	лаб.	інд.	с. р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Безпека життєдіяльності як категорія												
Тема 1. Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності, таксономія небезпек. Ризик як кількісна оцінка небезпек	8	2	2			4	9	2	1			6
Тема 2. Природні загрози та	10	2	4			4	10	1	1			8

характер їхніх проявів і дії на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки												
Тема 3. Техногенні небезпеки та їхні наслідки.	10	2	2			6	9		1			8
Тема 4. Соціально-політичні небезпеки та небезпеки в сучасному урбанізованому середовищі	14	4	4			6	10	1	1			8
Тема 5. Надання першої долікарської допомоги потерпілому в закладах освіти	10	2	2			6	10	1	1			8
Разом за змістовим модулем 1	52	12	14			26	48	5	5			38
Змістовий модуль 2. Охорона праці як категорія												
Тема 6. Загальні питання охорони праці.	6	2	2			2	10	1	1			8
Тема 7. Правові та організаційні основи охорони праці	10	4	2			4	10	1	1			8
Тема 8. Організація роботи охорони праці та безпеки життєдіяльності в закладах освіти	8	2	2			4	6					6
Тема 9. Навчання з питань охорони праці в системі освіти.	6	2	2			2	6					6

Тема 10. Профілактика травматизму та професійних захворювань серед здобувачів освіти та працівників закладів освіти.	8	2	2			4	10	1	1			8
Тема 11. Основи фізіології та гігієни праці. Повітря робочої зони.	8	2	2			4	8					8
Тема 12. Освітлення робочих місць. Шум, вібрація, їх дія на організм людини	6	2	2			2	6					6
Тема 13. Основи пожежної безпеки	8	2	2			4	8					8
Разом за змістовим модулем 2	60	18	16			34	64	3	3			58
Усього годин	112	30	30			52	112	8	8			96
Модуль 2												
ІНДЗ	-		-	-	8	-	-		-	-	8	-
Усього годин	120	30	30		8	52	120	8	8		8	96

6. Теми семінарських / практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Очна (денна/вечірня) форма	Заочна форма
1.	Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності, таксономія небезпек. Ризик як кількісна оцінка небезпек	2	1
2.	Природні загрози та характер їхніх проявів і дії на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки	4	1
3.	Техногенні небезпеки та їхні наслідки	2	1
4.	Соціально-політичні небезпеки та небезпеки в сучасному урбанізованому середовищі	4	1
5.	Надання першої долікарської допомоги потерпілому в закладах освіти	2	1
6.	Загальні питання охорони праці.	2	1
7.	Правові та організаційні основи охорони праці	2	1
8.	Організація роботи охорони праці та безпеки життєдіяльності в закладах освіти	2	
9.	Навчання з питань охорони праці в системі освіти	2	
10.	Профілактика травматизму та професійних захворювань серед здобувачів освіти та працівників закладів освіти	2	1

11.	Основи фізіології та гігієни праці. Повітря робочої зони	2	
12.	Освітлення робочих місць. Шум, вібрація, їх дія на організм людини	2	
13.	Основи пожежної безпеки	2	
	Усього	30	8

7. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Очна (денна/вечірня) форма	Заочна форма
1.			
2.			
...			

8. Самостійна робота

Короткий опис форми самостійної роботи і змісту навчального матеріалу для студентів.

Самостійна робота студента (СРС) – це самостійна діяльність та навчання студента, яку викладач планує разом зі студентом, але виконує її студент за завданнями та під методичним керівництвом і контролем викладача без його прямої участі.

№ з/п	Зміст навчального матеріалу	Кількість годин	
		Очна (денна/вечірня) форма	Заочна форма
1.	Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності, таксономія небезпек. Ризик як кількісна оцінка небезпек	4	6
2.	Природні загрози та характер їхніх проявів і дії на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки	4	8
3.	Техногенні небезпеки та їхні наслідки	6	8
4.	Соціально-політичні небезпеки та небезпеки в сучасному урбанізованому середовищі	6	8
5.	Надання першої долікарської допомоги потерпілому в закладах освіти	6	8
6.	Загальні питання охорони праці	2	8
7.	Правові та організаційні основи охорони праці	4	8
8.	Організація роботи охорони праці та безпеки життєдіяльності в закладах освіти	4	6
9.	Навчання з питань охорони праці в системі освіти	2	6
10.	Профілактика травматизму та професійних захворювань серед здобувачів освіти та працівників закладів освіти	4	8
11.	Основи фізіології та гігієни праці. Повітря робочої зони.	4	8
12.	Освітлення робочих місць. Шум, вібрація, їх дія на організм людини	2	6
13.	Основи пожежної безпеки	4	8
	Усього	52	96

9. Індивідуальні завдання

З метою поглиблення вивчення дисципліни «Основи охорони праці та безпеки життєдіяльності в закладах освіти» є виконання індивідуальних завдань відповідно до тем.

Завданням до індивідуальної роботи є написання реферату або створення мультимедійної презентації на задану тему.

1. Життя як вища форма існування матерії.
2. Діяльність – специфічна людська форма активності, необхідна умова існування людського суспільства.
3. Колективний договір як правовий інструмент поліпшення умов і охорони праці.
4. Системно-структурний підхід і безпека життєдіяльності.
5. Атестація робочих місць за умовами праці.
6. Приклади найбільших техногенних катастроф у світі (Бхопал, Севезо, Чорнобиль та ін.) як приклади порушення вимог безпеки систем.
7. Система управління охороною праці.
8. Вплив тютюну на організм людини.
9. Охорона праці: фінансування.
10. Отруйні речовини: характеристика та вплив на організм людини.
11. Безпека населення в мирний час: небезпечні ситуації.
12. Отруєння чадним газом: перша допомога.
13. Прогнозування небезпек та захист від їх дії.
14. Порядок дорожнього руху на території України.
15. Причини виникнення землетрусів та їх наслідки.
16. Психологічне та фізіологічне збереження здоров'я.
17. Охорона праці – освітлення.
18. Здоров'язберігаючі технології у школі.
19. Європейська програма навчання у сфері наук з ризиком.
20. Електричний струм. Ураження електричним струмом.
21. Принципи управління ризиком.
22. Методи, що використовуються для виконання якісного аналізу небезпек.
23. Світовий досвід управління умовами та охороною праці.
24. Загальні поняття середовища життєдіяльності людини.
25. Наслідки використання ядерної зброї.
26. Взаємозв'язок суспільного, групового та індивідуального рівнів здоров'я.
27. Біологічна та соціальна сутність здоров'я.
28. Втома та її профілактика. Сон.
29. Адаптація організму до зовнішніх факторів середовища.
30. Вплив негативних факторів на здоров'я людини.
31. Охорона праці та соціальний захист.
32. Природне середовище та його роль у життєдіяльності людини.
33. Потреби людини.
34. Сучасні проблеми поліпшення умов праці.
35. Соціум як система суспільного співіснування людей.
36. Людина й техносфера.
37. Вода як найважливіший фактор середовища життєдіяльності людини.
38. Ґрунт – важливий компонент біосфери й основа життя.
39. Види інструктажів з техніки безпеки, їх зміст.
40. Ідеї В. І. Вернадського про ноосферу.
41. Таємниця довголіття.
42. Людина та її здоров'я.
43. Організація охорони праці в Японії.
44. Навколишнє середовище й здоров'я людини.
45. Охорона праці користувачів ПК.
46. Проблеми «третього стану» в самопочутті людини.
47. Залежність здоров'я людини від кліматичних умов навколишнього середовища.

48. Умови праці на виробництві, їх класифікація й нормування.
49. Значення ергономіки в системі безпеки життєдіяльності людини.
50. Вплив шуму й вібрації на організм людини.
51. Актуальні проблеми гігієни праці.
52. Радіаційна безпека.
53. Загальна характеристика й класифікація хімічних речовин.
54. Загальна характеристика біологічних факторів небезпек.
55. Методи захисту від небезпек біологічного походження.
56. Класифікація і загальна характеристика психофізіологічних факторів небезпек.
57. Негативні фактори техносфери.
58. Проблеми шуму та тиші.
59. Розвиток охорони праці в Україні.
60. Використання хімічної та біологічної зброї.
61. Біологічні фактори небезпек.
62. Значення психологічного клімату в колективі.
63. Перша допомога при травмах (удар, вивих, перелом, розтягнення).
64. Шляхи підвищення працездатності людини.
65. Основні психологічні особливості людини з погляду безпеки життєдіяльності.
66. Наслідки аварій на атомних електростанціях. Уроки катастрофи на ЧАЕС.
67. Необхідні запобіжні заходи в умовах радіаційної небезпеки.
68. Перша допомога при термічних та електричних ушкодженнях (опік, електротравма, відмороження, утоплення).
69. Причини виникнення пожеж і вибухів на підприємствах.
70. Дати оцінку соціальним аспектам алкоголізму.
71. Досвід зарубіжних країн у реалізації заходів з охорони праці.
72. Причини вживання наркотиків. Наслідки наркоманії. Чи можна позбутися наркотичної залежності.
73. Злочинність – соціальна проблема сучасності.
74. Шкідливі виробничі фактори та засоби захисту від них.
75. Екологічні наслідки військових дій.
76. Війна як крайній вияв політичного конфлікту.
77. Навчання працівників з питань охорони праці.
78. Сучасні проблеми тероризму.
79. Охорона праці та соціальний захист в Україні: стан, проблеми, перспективи.
80. Криміногенні ситуації в Україні.
81. Людина та її здоров'я в урбанізованому середовищі.
82. Економічні аспекти охорони праці.
83. Урбанізація в Україні.
84. Стихійні лиха, які найчастіше трапляються в Україні.
85. Характеристика найбільш руйнівних стихійних лих в історії людства.
86. Управління безпекою життєдіяльності в закладах освіти.
87. Національна Концепція з безпеки життєдіяльності.
88. Аптечка першої долікарської допомоги та її використання.
89. Охорона здоров'я та працездатності жінок на виробництві.
90. Сучасна інформаційна система та безпека особистості.
91. Урбанізація та її негативні наслідки.
92. Причини криміногенності суспільства.
93. Система захисту працівників на виробництві та її вдосконалення.
94. Безпека життєдіяльності в трудових колективах.
95. Необхідні умови життєдіяльності людини.
96. Найбільші у світі катастрофи, стихійні лиха, епідемії.
97. Причини виникнення та класифікація надзвичайних ситуацій.

98. Місто як джерело небезпеки.
99. Травматизм на виробництві та його соціально-економічні наслідки.
100. Проведення статистичних даних з безпеки.

10. Методи навчання

Методи навчання: а) які забезпечують опанування навчального предмета (словесні, візуальні, практичні, репродуктивні, проблемно-пошукові, індуктивні, дедуктивні); б) які стимулюють та мотивують навчально-наукову діяльність (спостереження, метод експерименту, метод наукового пошуку); в) методи контролю у навчальній діяльності (усний контроль, письмовий, тестовий, практична перевірка, а також методи самоконтролю і самооцінки).

Інтерактивні методи, форми і прийоми: аналіз помилок, аудіовізуальний метод навчання; брейнстормінг («мозковий штурм»); навчальні дискусії; ділова (рольова) гра; «займи позицію»; коментування, майстер-класи; метод аналізу і діагностики ситуації; моделювання; проблемний метод; публічний виступ; робота в малих групах; тренінги індивідуальні та групові та ін.

11. Методи контролю

Методи контролю з дисципліни «Основи охорони праці та безпека життєдіяльності в закладах освіти» спрямовані на перевірку рівня знань, умінь і навичок здобувачів освіти, які спрямовані на активізацію навчального процесу, підвищення мотивації здобувачів вищої освіти та розвиток критичного мислення.

Основні методи включають – теоретичний контроль (усне опитування та тестова перевірка), моделювання реальних ситуацій, розв'язання кейсів, онлайн-тести (перевірка знань за допомогою платформи Moodle), ділові ігри, рольові ігри, ІНДЗ (захист рефератів і презентацій). Ці методи спрямовані на формування у здобувачів відповідальності за безпеку власного життя та життя інших, що є важливим аспектом сучасної освіти.

12. Критерії оцінювання результатів навчання:

– загальні критерії оцінювання результатів навчання;

Рівень	Характеристика відповідей студента на питання теоретичного матеріалу	Кількісна характеристика рівня
Високий рівень	Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно й аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.	5 балів
Достатній рівень	Оцінюється робота студента, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу,	4 бали

	послугується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки	
Середній рівень	Оцінюється робота студента, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, законів. Однак не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки	3 бали
Низький рівень	Оцінюється робота студента, який достатньо не володіє навчальним матеріалом, однак фрагментарно, поверхово (без аргументації й обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.	2 бали

– **критерії оцінювання семінарських/практичних занять;**

Критерії оцінювання семінарських/практичних занять	Максимальна кількість балів (4 бали)	Опис критерію
Підготовленість до заняття	1 бал	Студент демонструє глибокі знання з теоретичного матеріалу (за певною темою), знає ключові теоретичні поняття, закони чи правила. Студент впевнено відповідає на запитання викладача, пов'язуючи теорію з практикою, чітко орієнтується в літературі, рекомендованій до опрацювання. Також використовує додаткові джерела інформації (за бажанням), що поглиблюють розуміння теми.
Якість виконання завдань	1 бал	Завдання виконано правильно, без суттєвих помилок, із дотриманням методичних вимог так і самостійності, точність та творчий підхід до роботи. Робота є структурованою, логічною, а також правильні результати та повністю відповідає поставленим вимогам. Критерій дозволяє оцінити не лише результат роботи студента, а й

		процес його виконання, демонстрацію знань і навичок.
Активність на семінарському занятті	1 бал	Участь у дискусіях, відповідях на запитання, ініціативність у певній роботі, здатність ставити запитання та відповідати на них, а також зацікавленість у темі заняття та здатність взаємодіяти з іншими.
Аргументованість та логічність	1 бал	Чіткість, послідовність і обґрунтованість відповідей, приклади та факти, вміння захищати свою позицію. Це показник рівня мислення студента, його вміння аналізувати, синтезувати та узагальнювати інформацію.

– критерії оцінювання самостійної роботи;

Критерій оцінювання самостійної роботи	Змістовий модуль 1 (5 балів)	Змістовий модуль 2 (5 балів)
Відповідність темі	Завдання розкриває тему повністю, підготовка письмової або реферативної роботи (виступ на практичному занятті) – (4 бали)	Завдання розкриває тему повністю, підготовка письмової або реферативної роботи (виступ на практичному занятті) – (4 бали)
Якість виконання	Завдання виконано правильно, без помилок – (1 бал)	Завдання виконано правильно, без помилок – (1 бал)
Дотримання термінів	Робота здана вчасно (0 балів у разі порушення термінів)	Робота здана вчасно (0 балів у разі порушення термінів)

– критерії оцінювання ІНДЗ;

Критерій оцінювання ІНДЗ	Максимальна кількість балів (20 балів)	Опис критерію
Змістове наповнення роботи	9 балів	Повне розкриття теми (на вибір студента), логічна та структурована послідовність матеріалу (6 балів). Використання актуальних джерел інформації з даної теми та знаючий аналіз (3 бали).
Якість аналізу та висновків	5 бали	Поглиблення аналізу, обґрунтованість висновків і рекомендацій (3 бали). Здатність формулювати висновки, які узагальнюють дану роботу (2 бал).
Використання джерел інформації	3 бали	Залучення різноманітних джерел (книги, наукові статті, сучасні дані з певної теми) (2 бали). Коректність посилань та цитування (1 бал).

Оформлення та грамотність роботи	2 бали	Дотримання вимоги до оформлення та грамотності роботи (методичні вказівки до написання ІНДЗ): титульна сторінка, зміст, вступ, основна частина, висновки, список використаних джерел, додатки (1 бал). Відсутність стилістичних і граматичних помилок (1 бал).
Самостійність виконання	1 бал	Робота виконана самостійно, без ознак плагіату (1 бал).

– критерії оцінювання підсумкового контролю

Критерій оцінювання підсумкового контролю (екзамен)	Кількість балів (10 балів)	Характеристика критерію
Знання теоретичного матеріалу	4 балів	Повне розкриття ключових понять, термінів, визначень, аксіом, законів, принципів. Відсутність помилок у основних термінах і визначеннях, формулюваннях і теоретичних поясненнях.
Уміння розв'язувати практичні завдання	3 балів	Уважне застосування теорії до розв'язання практичних кейсів, ситуаційних задач чи аналізу. Логічність і порядок отриманих результатів.
Логіка та переконання відповідей	2 бали	Чіткість і послідовність викладу матеріалу. Переконання відповідей із використанням прикладів, різних ситуацій, фактів або теоретичних положень.
Дотримання формальних вимог	1 бали	Виконання роботи відповідно до вимог (структура, грамотність, оформлення певної роботи). Відсутність плагіату та дотримання академічної доброчесності.

13. Розподіл балів, які отримують здобувачі освіти

Поточне оцінювання і самостійна робота																ІНДЗ	П.К. (екз.)	Сума	
Змістовий модуль 1								Змістовий модуль 2											
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	С. р.	Т 8	Т 9	Т 10	Т 11	Т 12	Т 13	Т 14	Т 15	С. р.	20	10	100
4	4	4	4	4	4	4	5	4	4	4	4	4	4	4	4	5			

Т 1, Т 2 ... Т 8 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка в ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи, практики	для заліку
90–100	A	відмінно	зараховано
82–89	B	добре	
75–81	C		
69–74	D	задовільно	
60–68	E		
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

14. Рекомендована література

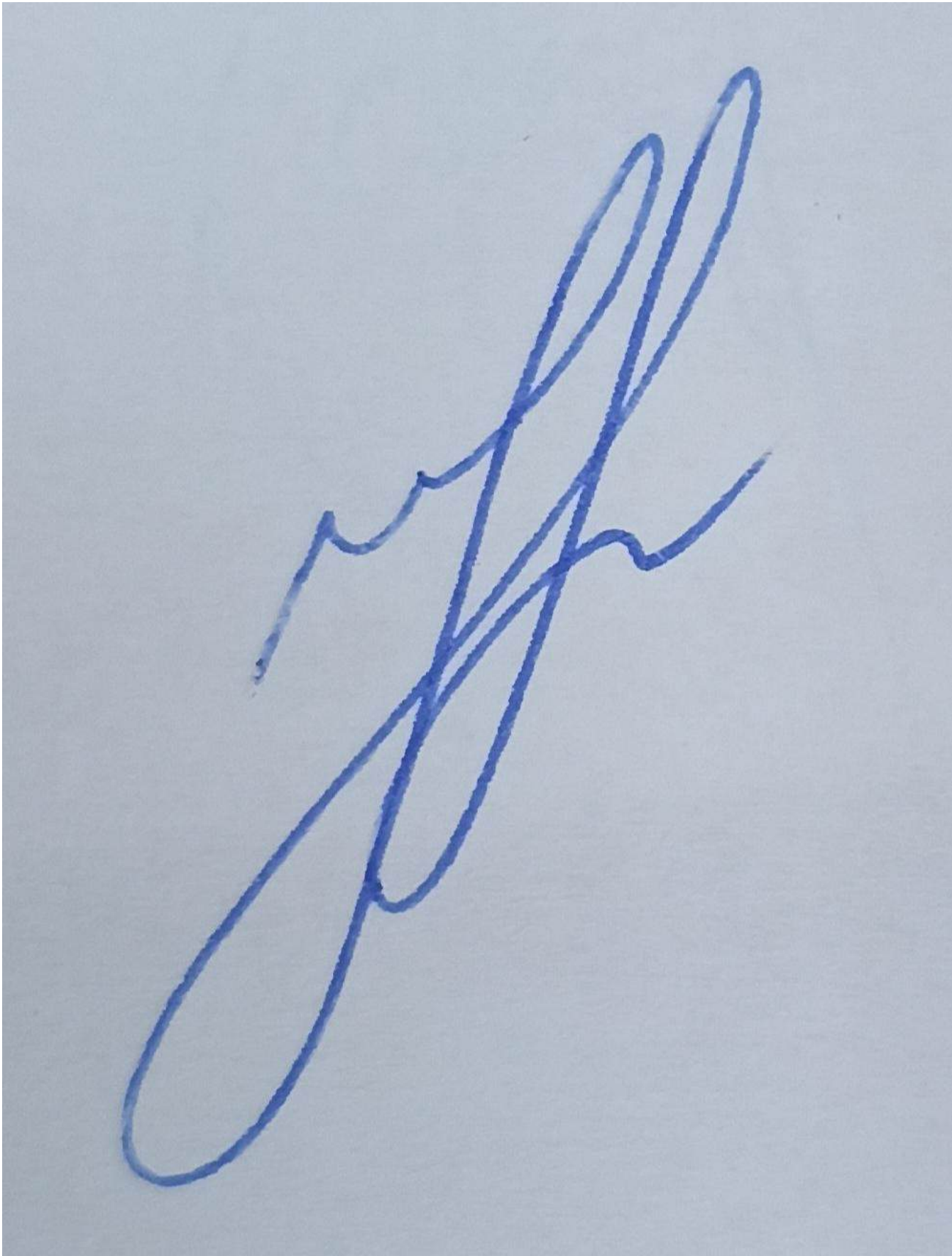
Основна:

1. Анісімов М. В., Кононенко С.О. Охорона праці. Курс лекцій : навч. посіб. Кіровоград, 2010. 126 с.
2. Баличева Н. В. Охорона праці та безпека життєдіяльності : словник-довідник: навч. посіб. 2-ге вид., доп. Умань, 2020. 96 с.
3. Баличева Н.В. Основи охорони праці та безпеки життєдіяльності: навч. посіб. Київ : Видавництво Ліра-К, 2023. 274 с.
4. Баличева Н.В. Охорона праці та безпека життєдіяльності в закладах освіти: метод. вказівки. Умань: Візаві, 2021. 13 с.
5. Гандзюк М. П. Основи охорони праці. К. : Каравела, 2022. 383 с.
6. Грибан В. Г. Охорона праці: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2011. 278 с.
7. Катренко Л.А. Охорона праці. Суми : Університетська книга, 2011. 539 с.
8. Левченко О.Г., Землянська О. В, Праховнік Н. А., Зацарний В. В. Безпека життєдіяльності та цивільний захист: підручник. Київ : Каравела, 2021. 267 с.
9. Нагайчук О. В. Основи охорони праці та безпеки життєдіяльності: навч.-метод. посіб. Умань, 2019. 310 с.
10. Пістун І. П. Безпека життєдіяльності: підручник. Суми: Університетська книга. 2023. 575 с.
11. Пістун І. П. Практикум з безпеки життєдіяльності. Суми: Університетська книга, 2023. 351 с.

Допоміжна

1. Левченко О.Г., Землянська

О. В, Праховнік Н. А., Зацарний В. В. Безпека життєдіяльності та цивільний захист: підручник. Київ : Каравела, 2019. 267 с.

2. Левченко О.Г., Землянська О. В, Праховнік Н. А., Зацарний В. В. Безпека життєдіяльності та цивільний захист: додатки до підручника. Київ : Каравела, 2021. 310 с.

3. Нагайчук О. В. Безпека життєдіяльності: навч.-метод. посіб. Умань: Візаві, 2019. 162 с.

4. Нагайчук О.В. Організація безпечного освітнього середовища. Умань : Візаві, 2024. 193 с.

5. Піскунова Л.Е. Безпека життєдіяльності. Київ : Академія, 2012. 222 с.
6. Пістун І.П., Кочубей В.І. Безпека життєдіяльності: підручник. Суми : Університетська книга. 2012. 575 с.
7. Семенець Н. М. Тести для перевірки знань з охорони праці. Черкаси : ЧНУ

імені Богдана Хмельницького, 2010.- 47 с.

15. Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України. URL: <http://www.mon.gov.ua>
2. Закон України Про охорону праці URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12#Text>
3. Кодекс законів про працю України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>